

kunde tænke, at der skulde Noget under en saadant Forandring, og det er ikke værd at lade dem faae disse Gæninger; lad os derfor blive ved det gamle Navn. Herpaa lægger jeg imidlertid mindre Vægt; men jeg maa bestemt forraade at forhøje den Sum, der skal anvendes paa en Post, som dog, i og for sig, er temmelig ny. Jeg er enig med den ærede Secretair i Udvalget (Dinesen) i det Meste af hans Betragtning med Hensyn til Examen ved Skolerne; jeg troer ogsaa, det er uheldigt, at Staten kommer altfor meget ind paa Enkeltheder med Hensyn til Underviisningen og Skolernes hele Gang og Drift, men jeg skal dog fremhæve som en almindelig Betragtning, at, ligesom vi her i det Hele taget maae holde paa, at Pengene anvendes, som vi bewilge dem ved Finantsloven, saaledes maa det ogsaa som almindeligt Princip gøres gjældende, at Staten har Indseende med, hvorledes de Penge blive anvendte, som den giver ud, men det er ganske vist derfor ikke nødvendigt at holde en Examen i Enkelthederne.

Berg: Jeg har været med at stille det Forslag, som den sidste ærede Taler angreb, men jeg kan ikke sige, at jeg derfor er nogen stærk Tilhænger deraf. Dog er det just ikke ifølge de Betragtninger, som den sidste ærede Taler gjorde gjældende; thi man skal efter min Opfattelse, jo dog see at stille Sandheden lidt mere consequent frem og ikke lade sig bedrage af en, som jeg troer, falsk Undseelse. Den samme unge Tyr, som man hænger en Guldhjæde om Halsen paa og sætter en gylden Kæftet paa Hovedet af, skal man ikke skamme sig ved at give gode Støveler paa Fødderne. Undskyld Signelsen. Jeg vil indrømme, at den er som alle andre Signelser ikke ganske correct; men jeg mener dermed, at naar vi anvende over 1 Million Rigsdaler til de høiere videnskabelige Anstalter, saa skal ingen Mand skamme sig ved at bruge 14,000 Rd. til at fremhjelpe confirmerede danske unge Mennesker, der ikke have kunnet faae Andet end den allertarveligste Underviisning, til at faae lidt mere Syn paa Livet og lidt mere Forstand paa at bevæge sig i Verden. Det er i høieste Grad en Misforstaaelse af hele denne Sags Stilling, hvis

nogen af de Herrer skulde af falsk Undseelse, fordi de høre til Bondestanden i Borgerfundet, genere sig ved at stemme for et saadant Forslag. Det er et i høieste Grad bestedent Forslag. Til samme Tid som de votere her i 100,000 Rds. og — jeg har gjort det op — over 1 Million til videnskabelige Formaaals Fremme, og til samme Tid som de votere, at de selv og deres Standsfæller skulde betale den ene nye Skat efter den anden, skulde De lade Dem forhindre fra ud af de samme Medler, som fremkomme til Sorø Academi af Bondens Svøb, at anvende et saadant ringe Beløb i en gavnlig Sags Tjeneste! Nei, det er ikke ifølge den Betragtning, at jeg ikke just er nogen videre Tilhænger af dette Forslag, skjøndt den ærede Ordfører for Mindretallet har — forekommer det mig — motiveret det baade smukt og godt. Jeg har en anden Grund, som de Herrer ikke maae tage mig ilde op, og det er, at det forekommer mig, at dette Beløb har været anvendt, som det saa ofte gaaer, for dem, der mindre behøve det, og derimod ikke for dem, der absolut trænge dertil. Det har ofte forbausset mig at see, at meget rige Bønder meget godt have kunnet finde sig i at sende deres Børn til en Skole, hvor de kun give 10 til 12 Rd. for Underviisning i et halvt Aar, hvilket jo aldeles ikke er nogen Betaling; det er jo ikke mere end en billig Betaling for en Maaned. Men paa samme Tid have fattige Huusmands sønner ikke kunnet komme der, ikke for Skolepengenes Skyld, men for Opholdets Skyld, og de fleste af de unge Mennesker, der ere gaaede i disse Folkehøjskoler og have faaet Nytte deraf, have været, jeg vil ikke sige velhavende, men i Almindelighed dog Folks Børn, som havde kunnet taale en meget større Byrde. Men jeg vil indrømme, at jeg kjender mange Tilfælde, hvor man af god Villie privat har stude sammen til, at dette eller hint fattige unge Menneske ogsaa er kommet paa de Skoler og har nydt Godt deraf, men Regler har det ikke været. Skulde jeg altsaa træde bort fra dette Forslag og stille et andet, saa vilde jeg stille blot et lille Forslag i den Retning, at Summen forhøiedes fra 11,000 til 20,000 Rd., men med den Bemærkning, at Halvdelen af det Beløb, der udredes til en Skole, skulde